

Bijeenkomst Energietransitie voor iedereen: maak haast met maatregelen

De roep om concrete actie klonk herhaalde malen op de bijeenkomst *Energietransitie voor iedereen* op 12 april. Er gebeurt al veel, bleek uit de ervaringsverhalen uit de wijken, maar het is niet genoeg en niet structureel. Er is meer daadkracht, inventiviteit en beter beleid nodig. En een héél lange adem...

De verhullende term 'inclusieve energietransitie' werd vrij snel losgelaten: deze bijeenkomst ging over (de bestrijding van) armoede. Wie tussen de 13 tot 20 procent van zijn inkomen kwijt is aan energie lijdt daaraan en het aantal huishoudens waarvoor dat geldt is de afgelopen maanden gestegen van 550.000 tot 630.000. Er is een acuut probleem en het ontbreekt aan structurele oplossingen.

Douchekop is niet genoeg

Wie nog denkt dat je energiearmoede kunt bestrijden met een rol radiatorfolie werd meteen door Antje Jordan (Provincie Zuid-Holland) uit de droom geholpen. "Het is nogal cynisch om met een spaardouchekop langs te gaan bij mensen die in slechte woningen zitten met een ongeïnteresseerde verhuurder." Daarmee raakt ze meteen aan de kern van het probleem van energiearmoede: er is een structurele aanpak nodig voor een taai probleem, een integrale 'systeemaanpak'. Ze waarschuwde ook meteen voor optimisme. Er zijn geen simpele antwoorden. Advies had ze wel: laten we stoppen met nóg meer onderzoeken doen en aan het werk gaan. Zorg voor diversiteit in je team, dan krijg je andere gesprekken en andere oplossingen. En ga een keer de wijk in om zelf te zien waar we het over hebben. Ook riep ze iedereen op om de provincie aan te spreken op een samenhangend beleid.

Kennis in de wijken

Er klonk vanuit de zaal kritiek op gemeentes die de problemen 'van zich af participeren' met eindeloze bijeenkomsten, in plaats van het geld te steken in concrete isolatiemaatregelen. Ook 'dure consultants' kregen er van langs, maar dat werd gepareerd door met name de kleinere gemeenten, die over weinig menskracht beschikken. "We móeten wel inhuren want we kunnen niet alles zelf." Ook zij zien het probleem dat, met het vertrek van ingehuurde menskracht, ook de kennis over energiearmoede weglekt. Coöperatie Deltawind concludeerde dat gemeenten het niet aandurven om opdrachten voor energiebesparing aan lokale coöperaties te geven, terwijl juist zij beschikken over kennis van de wijken. De coöperatie laat zelf via windfondsen grote bedragen uit de opbrengst van het windpark terugvloeien naar (besparings)projecten in de lokale gemeenschap.

Initiatieven doen wat ze kunnen

Op allerlei manieren bleek dat het inderdaad wijkinitiatieven zijn die in het gat springen dat door gebrek aan structureel energiearmoedebeleid is ontstaan. Jelte Boeijenga, directeur van Energie voor Rotterdam, de koepel van Rotterdamse coöperaties, experimenteert met een wijkfonds waarvan ook mensen kunnen profiteren die niet inleggen, doordat anderen een deel van hun rendement inleveren. "Dit is de enige manier om te zorgen dat werkelijk iedereen kan meeprofiteren." Hij waarschuwde er wel voor om te veel aan coöperaties over te laten: "t Is ingewikkeld en we kunnen als coöperatie het armoedeprobleem niet oplossen. Maar we gaan wel gewoon beginnen."

Josee van Linschoten zette WijkEnergie Werkt op, een sociale onderneming in schone energie die de energietransitie gebruikt om andere problemen op te lossen. Ze leidt mensen in de wijken op die voor particulieren, maar ook voor gemeenten en woningcorporaties, betaald verduurzamingsmaatregelen uitvoeren. Zo krijgen mensen een opleiding, werk, een inkomen en een toekomst én helpen ze hun wijkgenoten op weg in de energietransitie. Ifor Schrauwen (Dordrecht) en Mohammed El Menhali (Den Haag) trokken vergelijkbare projecten van de grond en wisten jongeren en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt lokaal in te zetten voor verduurzaming bij

mensen met een krappe beurs. De energiecoaches van Schrauwen staan, met hun bakfiets met bespaarspullen, bij de kringloopwinkel en kunnen direct afspraken maken. El Menhali wees erop dat het sociale domein en het energiedomein gescheiden zijn, wat een goede samenwerking bemoeilijkt, terwijl het koppelen van beide gebieden juist tot méér slagkracht en meer resultaten kan leiden. Zowel El Menhali als Schrauwen signaleren dat ze steeds opnieuw op zoek moeten naar nieuwe subsidiepotjes om hun projecten in de lucht te houden. Daardoor komen ze niet toe aan doorontwikkeling tot een langlopend en winstgevend bedrijfsmodel. De laatste spreker Friso van Abbema (Turn Bright) herkende de kracht van de praktische initiatieven en onderstreepte het belang van het zichtbaar en concreet maken maatregelen. “Fysieke verandering levert vertrouwen op.” Hij adviseerde om “niet te blijven hangen in complexiteit. Waar een wil is een omweg.”

Ophouden met ‘ja maar...’

Daarna was het de beurt aan het panel, met onder andere Houria Tourich, milieucoach in Bospolder-Tussendijken (Rotterdam). Ze constateerde wat het voor mensen betekent om met eenvoudige middelen hun energierekening te kunnen verlagen en haalde het voorbeeld aan van een echtpaar (nierpatiënt en artrosepatiënt) dat niet meer durfde te stoken vanwege de energierekening, waardoor hun klachten verergerden. “Het gaat om *mensen*”, aldus Tourich. Mark Westerhuis (Platform31) benadrukte dat de energietransitie geen doel op zich moet worden bij de bestrijding van armoede. Rachad Ghaddoura van Hoom, een coöperatie die energiecoaches en energieconciërges opleidt, zag een oplossing in het lokaal opwekken van eigen energie, zoals Deltawind doet. Daarmee kun je de baten van de stroom meteen naar de lokale gemeenschap laten terugvloeien. Vanuit het panel klonk verder het advies om de gemeenteraad te bestoken om bestuurlijk voor elkaar te krijgen dat een non-conformistische aanpak mogelijk wordt. “Laten we ophouden met ‘ja maar’ zeggen en ons richten op wat wél mogelijk is”, vond El Menhali.

Actie, maar wel onderbouwde actie

Gedeputeerde Berend Potjer (GroenLinks) mocht de middag afsluiten. We moeten ophouden met de term energiearmoede, vond hij. “Armoede heeft allerlei oorzaken, niet alle en energiekosten.” De aanpak van armoede vraagt dus om een heel brede insteek. Onderdeel daarvan is de noodzaak om iedereen de kans te bieden deel te nemen aan een (inclusieve) energietransitie, aldus Potjer. Als weerwoord op de roep om snelle actie wees hij erop dat het óók nodig is om resultaten uit de praktijk vast te leggen om te kunnen aantonen welke aanpak werkt. En ja, soms zijn er consultants nodig om bepaalde keuzes te onderbouwen.

Snel naar concrete stappen

Het was duidelijk dat coöperaties en gemeenten elkaar snel moeten opzoeken om samen te werken aan dit onderwerp. De praktijkvoorbeelden laten zien dat het mogelijke is, soms met een omweg om snel te beginnen, waarbij geld niet het probleem mag zijn. Met structurele maatregelen en financiering zullen de overheaden moeten komen. Dagvoorzitter Maya van der Steenhoven stelde voor om over drie weken nogmaals bij elkaar te komen om van inspiratie naar een concrete aanpak te komen en concrete, dupliceerbare en schaalbare stappen te zetten. “Hier zit in elk geval de verandering die we nodig hebben.”